

8

દશાંશ સંખ્યાઓ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ-

- M605.10 દશાંશ અને શતાંશની સમજ દર્શાવે છે.
- M605.11 દશાંશ સંખ્યાનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ કરે છે.
- M605.12 દશાંશ અપૂર્ણાંકનું સાદાઅપૂર્ણાંકમાં અને સાદા અપૂર્ણાંકનું દશાંશ અપૂર્ણાંકમાં રૂપાંતર કરે છે.
- M605.13 દશાંશ અપૂર્ણાંકોની સરખામણી કરે છે.
- M606 રોજિંદા જીવનમાં અપૂર્ણાંક / દશાંશ અપૂર્ણાંક વાળી સંખ્યાઓના સરવાળા અને બાદબાકીના આધારે વ્યવહારિક કોયડા ઉકેલે છે.
- M606.2 રોજિંદી પરિસ્થિતિમાં દશાંશ અપૂર્ણાંકવાળી સંખ્યાના સરવાળા/બાદબાકી કરી સમસ્યા ઉકેલે છે.
- M606.3 રોજિંદી પરિસ્થિતિમાં દશાંશ અપૂર્ણાંકવાળી સંખ્યાના સરવાળા/બાદબાકી આધારિત વ્યવહાર કોયડા કરી સમસ્યા ઉકેલે છે.

વિષયવસ્તુના મુદ્દા-

- 8.1 દશાંશ-અપૂર્ણાંક
- 8.2 દશાંશ-અપૂર્ણાંકની સરખામણી
- 8.3 દશાંશ-અપૂર્ણાંકોની સરવાળા/બાદબાકી
- 8.4 દશાંશ-અપૂર્ણાંકોના વ્યવહારિક દાખલા

પૂર્વજ્ઞાન-

- અપૂર્ણાંકની સમજ
- અપૂર્ણાંકના સરવાળા/બાદબાકી
- અપૂર્ણાંકનું અતિસંક્ષિપ્ત રૂપ
- અપૂર્ણાંકના વ્યવહારુ કોયડા

1. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો:

- (1) 0.7625 કઈ બે સંખ્યાની વચ્ચે આવે ?
 (A) 0.7 અને 0.76 (B) 0.77 અને 0.78
 (C) 0.76 અને 0.761 ✓ (D) 0.76 અને 0.763
- (2) 0.023 કઈ બે સંખ્યાઓની વચ્ચે આવે ?
 (A) 0.2 અને 0.3 ✓ (B) 0.02 અને 0.03
 (C) 0.03 અને 0.029 (D) 0.026 અને 0.024

- (3) કઈ દશાંશ સંખ્યા સૌથી મોટી છે ?
 (A) 0.182 (B) 0.0925 ☒ (C) 0.29 (D) 0.038
- (4) કઈ દશાંશ સંખ્યા સૌથી નાની છે ?
 (A) 0.27 (B) 1.5 ☒ (C) 0.082 (D) 0.103
- (5) 13.572 ને નજીકના દશાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.
 (A) 10 (B) 13.57 (C) 14.5 ☒ (D) 13.6
- (6) $0.07 + 0.008$ બરાબર કેટલા થાય ?
 (A) 0.15 (B) 0.015 ☒ (C) 0.078 (D) 0.78
- (7) $15.8 - 6.73$ બરાબર કેટલા થાય ?
 (A) 8.07 ☒ (B) 9.07 (C) 9.13 (D) 9.25
- (8) દશાંશ સંખ્યા 0.238 બરાબર કયો અપૂર્ણાંક થાય ?
☒ (A) $\frac{119}{500}$ (B) $\frac{238}{25}$ (C) $\frac{119}{25}$ (D) $\frac{119}{50}$

2. ખાલી જગ્યા પૂરો :

- (9) $9 + \frac{2}{10} + \frac{6}{100} = \frac{119}{100}$ થાય.
 (10) દશાંશ સંખ્યા $16.25 = \frac{1625}{100}$ અપૂર્ણાંક થાય.
 (11) $4.55 + 9.73 = 14.28$
 (12) $8.76 - 2.68 = 6.08$
 (13) 3 શતાંશ + 3 દશાંશ = 0.33
 (14) 5809 ગ્રામ = 5.809 કિ.ગ્રા.

3. ખરું (✓) કે ખોટું (x) છે. જણાવો.

- (15) એકમની સ્થાનકિંમત દશાંશની સ્થાન કિંમત કરતા દસ ગણી હોય છે. (x)
 (16) 3.72 એ 3.725ની બે દશાંશ સ્થળ સુધીની નજીકની સંખ્યા છે. (x)
 (17) $\frac{25}{8}$ નું દશાંશ સ્વરૂપ છે. 3.125 છે. (✓)
 (18) દશાંશ સંખ્યા $23.2 = 23 \frac{2}{5}$ (x)
 (19) $19.25 < 19.053$ (x)
 (20) $42.28 - 3.19 = 39.09$ (✓)

4. સૂચનામુજબ કરો :

(21) ચઢતા ક્રમમાં ગોઠવો.

12.142, 12.124, 12.104, 12.401, 12.214

12.104 12.124 12.142 12.214 12.401

(22) ચઢતા ક્રમમાં ગોઠવો.

0.011, 1.001, 0.101, 0.110

0.011 0.101 0.110 1.001

(23) કંઈ સંખ્યા મોટી ?

1 મી. 40 સેમી., 60 સેમી. કે 2.6 મી.

→ 2.6 મીટર

= 2.6 મી = 2000 + 60 સેમી
= 260 સેમી.

(24) 1, 3, 5 અને 8નો એક જ વાર ઉપયોગ કરીને 1 કરતા નાની ચાર અંકની મોટામાં મોટી દશાંશ સંખ્યા બનાવો.

→ 0.8531

(25) 2, 4, 5 અને 3નો એક જ વાર ઉપયોગ કરીને ચાર અંકની નાનામાં નાની દશાંશ સંખ્યા બનાવો.

→ 0.2345

(26) $\frac{11}{20}$ ને દશાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.

$$\begin{aligned} \rightarrow & \frac{11 \times 5}{20 \times 5} \\ & = \frac{55}{100} \end{aligned}$$

(27) $3\frac{2}{5}$ ને દશાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.

$$\begin{aligned} \rightarrow & \frac{18 \times 2}{5 \times 2} \\ & \frac{36}{10} \\ & = 3.6 \end{aligned}$$

(28) 0.041 ને અપૂર્ણાંકમાં દર્શાવો.

$$\begin{aligned} \rightarrow & 0.041 \\ & = \frac{41}{1000} \end{aligned}$$

(29) 6.03 ને મિશ્ર સંખ્યામાં રૂપાંતર કરો.

$$\begin{aligned} & \frac{603}{100} \\ & 6\frac{3}{100} \end{aligned}$$

(30) 5201 ગ્રામને કિલો ગ્રામમાં ફેરવો.

$$\begin{aligned} \rightarrow & 5201 \text{ ગ્રામ} \\ \because & 1000 \text{ ગ્રામ} = 1 \text{ કિલોગ્રામ} \\ & 5201 \text{ ગ્રામ} = (?) \\ & = \frac{5201}{1000} \\ & = \boxed{5.201} \end{aligned}$$

(31) 75.195 ને નજીકના શતાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.

$$\rightarrow 75.195$$

$$= 75.200$$

(32) 27.981 ને નજીકના દશાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.

$$\rightarrow 27.981$$

$$27.980$$

(33) 50 મેળવવા માટે 25.5 માં કેટલાં ઉમેરવા પડે ?

$$\rightarrow = 50 - 25.5$$

$$= 24.5$$

(34) આલોકે 1 કિ.ગ્રા. 200 ગ્રામ બટાકા, 250 ગ્રામ ધાણાં, 5 કિ.ગ્રા. 300 ગ્રામ ડુંગળી, 500 ગ્રામ પાલક, 2 કિગ્રા 600 ગ્રામ ટામેટાં ખરીદ્યા. તેણે ખરીદેલું કુલ વજન કિગ્રામાં શોધો.

\rightarrow

$$\begin{array}{r} 1.200 \\ + 0.250 \\ + 5.300 \\ + 0.500 \\ + 2.600 \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{9.850} \text{ કિ.ગ્રા.}$$

(35) નીચેની સંખ્યાઓને સંખ્યારેખા પર દર્શાવો.

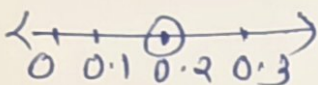
(A) 0.2

(B) 1.9

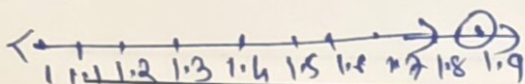
(C) 1.1

(D) 2.5

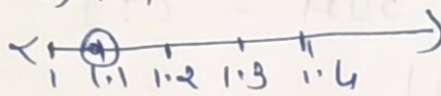
A) 0.2

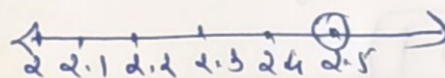
B) 1.9

C) 1.1

D) 2.5

સતત સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન

1. ખાલી જગ્યા પૂરો :

(1) દશાંશ સંખ્યા $8.125 = 8 \frac{1}{8}$ અપૂર્ણાંક

(2) $\frac{12}{25} = 0.48$ દશાંશ સંખ્યા

(3) $3.03 + 0.016 = 3.046$

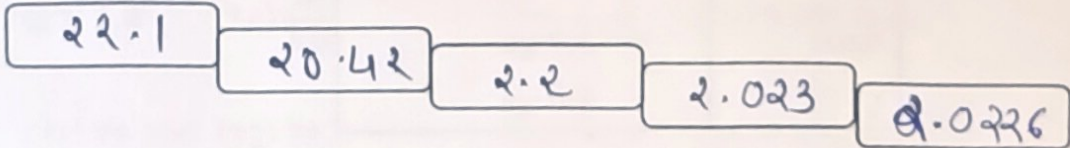
(4) $3.25 < 3.4$ (યોગ્ય ચિહ્ન મૂકો)

(5) $6.25 = \frac{25}{4}$ (યોગ્ય ચિહ્ન મૂકો)

2. સૂચના મુજબ કરો :

(6) ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવો.

2.2, 2.023, 2.0226, 22.1, 20.42

(7) 87.952 ને નજીકના દશાંશ સ્વરૂપે દર્શાવો.

→ 87.952

87.950

(8) 46.8 મેળવવા 38.28માં કેટલા ઉમેરવા જોઈએ ?

→ $46.8 - 38.28$

→ 8.52

- (9) ગૌરાંગે 2 કિલો 280 ગ્રામ સફરજન, 3 કિલો 375 ગ્રામ કેળાં, 225 ગ્રામ દ્રાક્ષ અને 5 કિલો 385 ગ્રામ સંતરા ખરીદ્યા. ગૌરાંગે ખરીદેલું કુલ વજન શોધો.

$$\begin{array}{r}
 \rightarrow 2.280 \\
 3.375 \\
 0.225 \\
 5.385 \\
 \hline
 11.265
 \end{array}$$

$$11.265 \text{ (કિગ્રા) .}$$

- (10) જુદા-જુદા ખોરાકમાં સમાવિષ્ટ ઊર્જા નીચે મુજબ છે :

ખોરાક	સમાવિષ્ટ ઊર્જા પ્રતિ કિલોગ્રામ
ઘઉં	3.2 જૂલ
ચોખા	5.3 જૂલ
બટાકા	3.7 જૂલ
દૂધ	3.0 જૂલ

- કયા ખોરાકમાંથી સૌથી વધુ ઊર્જા મળે ? ચોખા !
- કયા ખોરાકમાંથી સૌથી ઓછી ઊર્જા મળે ? દૂધ
- સૌથી વધુ ઊર્જા અને સૌથી ઓછી ઊર્જાને અપૂર્ણાંક સ્વરૂપે દર્શાવો ... ચોખા = $\frac{53}{10}$

$$૨) દૂધ = ૩$$

વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સ્થિતિ											નિશાનીઓની કુલ સંખ્યા		
પ્રશ્ન નં.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	x	?	✓
વિ. મુદા													
8.1													
8.2													
8.3													
8.4													
પરિણામનું એકંદર:													

શિક્ષકની સહી:

વાલીની સહી: